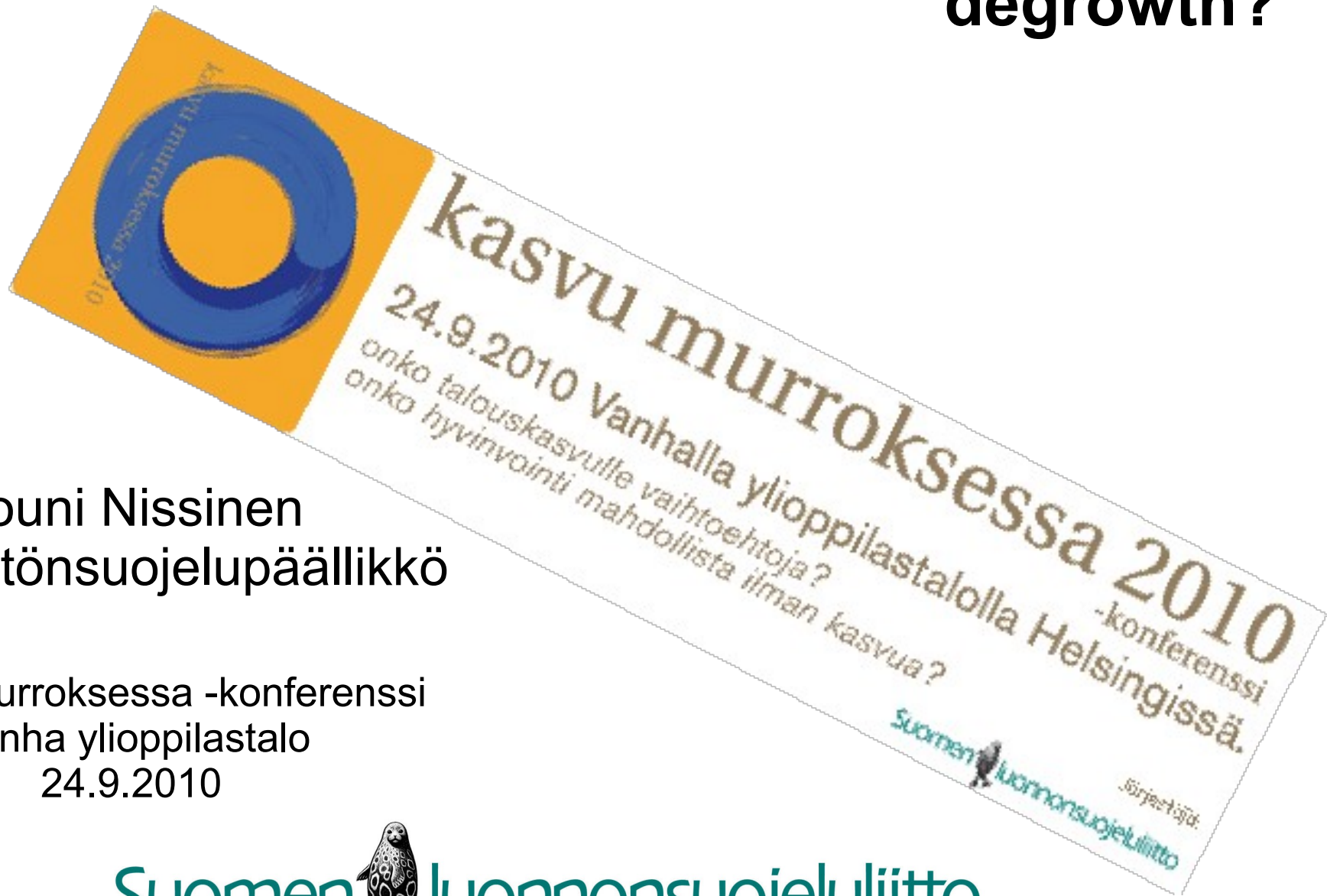

Kestävä kehitys, vihreä talous vai degrowth?

Jouni Nissinen
ympäristönsuojelupäällikkö

Kasvu murroksessa -konferenssi
Vanha ylioppilastalo
24.9.2010

Suomen Luonnonsuojeluliitto

Suomen luonnonsuojeluliitto

- Suomen suurin ympäristöjärjestö
 - Perustettu 1938
 - 15 alueellista piiriä + nuorisojärjestö Luonto-Liitto
 - Lähes 200 paikallisyhdistystä, henkilöjäseniä n. 34 000
 - Suomen Luonto -lehti ja jäsenlehti Luonnonsuojelija
- Tavoitteena suomalaisen luonnon ja ympäristön suojeleminen:
Haasteet: Sukupuuttoaalto, Ilmastokriisi, luonnonvarojen ylikulutus
- Saavutuksia: Ympäristölainsäädäntö, kansallispuistot, ympäristöhallinto...

Tavoitteeni tälle keskustelulle

Miten kohtuutalousajattelua voitaisiin viedä YK:n kestävästä kehityksestä keskusteluun? - Mitä viestejä tähän järjestelmään, tai jos ei tähän, niin miten kohtuutaloutta tulisi viedä eteenpäin?

Mitä päätöksiä tulee tehdä, että selvittää ilman kasvuakin?

Esitykseni rakenne

I. Kestävä kehitys

A. käsitteenä

B. kestävä kehitys käytännössä - ekologinen modernisaatio

C. YK-järjestelmässä (Rio+20)

II. vihreä talous osana kestävän kehityksen prosessia

III. Degrowth-ajattelun ydinpiirteet

IV. Johtopäätökset

Kestävä kehitys käsitteenä

Huber, Joseph 2000. Towards Industrial Ecology: Sustainable Development as a Concept of Ecological Modernization. J. of Environ. Policy & Planning 2, 269–285. s. 271

KESTÄVÄN KEHITYKSEN VIISI TÄRKEINTÄ SÄÄNTÖÄ

- 1) Väestökehityksen on pysyttävä ekosysteemin kantokyvyn ja tuoton rajoissa.
- 2) Saastepitoisuudet eivät saa ylittää ympäristön imeytyskykyä eivätkä elollisten olentojen uusiutumiskykyä.
- 3) Uusiutuvien raaka-aineiden ja energian kulutus ei saa ylittää niiden uusiutumisenopeutta.
- 4) Niukkojen uusiutumattomien luonnonvarojen kulutusnopeus on minimoitava
 - a) korvaamalla uusiutumattomia resursseja uusiutuvilla
 - b) kasvattamalla materiaali- ja energiatehokkuutta
 - c) kierrättämällä siinä määrin kuin on ekologisesti ja taloudellisesti järkevää.
- 5) On vauhditettava ympäristönsuojelullisesti turvallisten, puhtaiden raaka-aineiden, teknologioiden ja uusien tuotteiden kehittämistä ja käyttöönottoa.

erilaisia KeKe-tulkintoja

KeKestä laajoja ja suppeita tulkintoja:

hyvin suppea: Suomi hoitaa osansa kestävästä kehityksestä ”kehittämällä metsäsektoripohjaista tuotantomalliaan ja tarjoamalla sitä teknisen osaamisen kautta myös maailmalle, erityisesti kehitysmailla” (Jacob Donner-Amnell 1995).

hyvin laaja: kestävä kehitys on jonkinlainen yleinen normatiivinen ihanne, joka rinnastuu sellaisiin käsitteisiin kuin demokratia, vapaus ja yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus (Timothy O’Riordan 1996)

... + kestäväen kehityksen citybensiinit ym. ...

KeKe käytännössä

- ekologinen modernisaatio

UUSI YHTEISKUNNALLINEN LÄHESTYMISTAPA

- ★ Systeemilähestymistapa
- ★ Kuluttajakansalaisen rooli. Ekomodernisaation tuottajaorientaation korjaaminen ja kansalaisten roolin huomioiminen institutionaalisissa kehityskuluissa
- ★ Tutkimus- ja kehityspolitiikan suuntaaminen ekologisesti integroitujen, ympäristöongelmia ehkäisevien teknologioiden kehittämiseksi
- ★ Teoreettisten käsitteiden ja työkalujen luominen ongelmien yhteismitallistamiseksi, jotta ympäristön pilaantuminen arvioitavissa numeerisesti ja rahamääräisesti

Ekologinen modernisaatio taloudessa

- ★ Markkinatoimijoiden ja –dynamiikan merkityksen kasvaminen; talous ekologisoidaan ja ekologia ekonomisoidaan
- ★ Teollisuudella vain yksi mahdollisuus: ekologinen sopeutuminen
- ★ Makrotalouden tasolla ympäristö ekomodernissa taloudessa julkishyödyke ja resurssi
- ★ Jatkuva talouskasvu ja ympäristönsuojelu yhdistettävissä
- ★ Ympäristönsuojelu prosessi, jossa kaikki voittavat (win-win)
- ★ Kansantalouden tilinpito monipuolistettava. Ylläpito- ja siivouskustannukset erotettava (tuotannon) arvonlisäyksestä
- ★ Taloudellisen toiminnan ulkoisvaikutukset kuten ilman pilaantuminen sisäistettävä talousjärjestelmään
- ★ Ns. ekologinen verouudistus

- ★ Uusia käsitteellisiä työkaluja, jotka auttavat yrityksiä sisällyttämään ympäristöriskit kustannus- ja riskianalyysihin: saastuttaja maksaa –periaate; kustannus–hyöty – analyysi; varovaisuusperiaate; päästökauppa ja -maksut

Kestävän kehityksen ja ekomodernisaation suhde

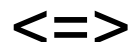
kestävä kehitys on ekologisen modernisaation teoriaan kuuluva käsite (Joseph Huber)

<=>

ekologista modernisaatiota ja kestävästä kehityksestä ei tule yhdistää: ekomodernisaatio on välttämätön muttei riittävä strategia kestäväälle kehitykselle (Oluf Langhelle)

Kestävä kehitys YK:ssa

YK:n ympäristöohjelma UNEP (Nairobi)

YK:n kestävän kehityksen komissio (New York) + Rio+20

Vihreä talous osana kestäväää kehitystä/ 1

Lähde: YK:n yleiskokouksen asiakirja A/CONF.216/PC/2,1.4.2010, erit. pykälät 43-56

- ★ vihreä talous käsitteenä syntynyt yhdistämään KeKen eri ulottuvuuksia (muita mm. MDGs & SCP)
- ★ yhden käsitteen alla joukko (osin ristiriitaisiakin) taloustieteellisiä ulottuvuuksia:
 - 1) markkinahäiriöt ja ulkoisvaikutusten sisällyttäminen hintoihin
 - 2) talousjärjestelmän systeeminen tarkastelu ja järjestelmän vaikutus KeKeen
 - 3) sosiaalisten tavoitteiden yhdistäminen muuhun talouteen
 - 4) makrotaloudellinen (kansantaloudellinen) tarkastelu, jossa yritetään löytää reittejä kestäväään kehitykseen
- ★ YK-järjestelmä huomauttaa, että vihreän talouden käsitettä laajennettaessa on varmistettava, ettei se hidasta tai estä "kehitysprosessia"

Vihreä talous/ 2 - toimenpiteitä

- ★ hintavääristymien korjaaminen haitallisten tukien poistamisella ja luonnonvarojen hinnoittelulla
- ★ ympäristöystävällisten julkisten hankintojen edistäminen
- ★ ekologinen verouudistus
- ★ julkiset investoinnit joukkoliikenteeseen ja muihin yleishyödyllisiin kohteisiin
- ★ julkinen tuki ympäristöllisesti ja sosiaalisesti kestävään tutkimukseen ja tuotekehitykseen sekä kestävältä pohjalta lähtevään talouskasvuun

Vihreä talous/ 3 - tuloksia

- ★ UNEP:n Green Economy Initiative (GEI22) lokakuussa 2008:
 - I. The Economics of Ecosystems and Biodiversity (TEEB)
 - laskettiin maailman suurimpien yritysten ympäristövelkoja ja verrattiin niitä niiden voittoihin.
 - => Johtopäätös: merkittävä osa näistä firmoista olisi kannattamattomia, jos niiden pitäisi maksaa täysi hinta ympäristön pilaantumisesta
 - => hintajärjestelmässä korjaamisen varaa
- ★ makrotaloudellinen tarkastelu eri YK-virastoissa. Esim. UN-DESAn (UN Department of Economic and Social Affairs) havainnut, että oikein suunnatut infrastruktuuri-investoinnit (uusiutuviin energiamuotoihin) voivat edistää sekä ilmastonmuutoksen torjuntaa että kehitystä.
- ★ UNEP:n ja ILO:n yhteinen työ vihreiden työpaikkojen luomiseksi

Vihreä talous/ 4 - YK:n johtopäätöksiä

- vihreä talous ei kata kaikkia kehityksen ulottuvuuksia, erityisongelmana köyhyden vähentäminen
- TEEBin suositukset hintojen sisällyttämisestä voisivat korjata tätä ongelmaa, kuten REDD+ (Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation in Developing Countries) on metsäpuolella osoittanut
- vihreä talous on yleistermi vähän kuin kestävä kehitys, joten:
 - 1) enemmän käsitteellistä selkeyttä tarvitaan
 - 2) enemmän analyysia seurauksista eri ulottuvuuksien osalta (sosiaalinen, tasa-arvo, kansallinen, jne.)
 - 3) myös globaalimalleja tarvitaan

Kohtuutalouden ydin: Serge Latouchen 8 R:ää...

Hitaan kutistumisen kunniakas kierre:

Re-evaluate - perusarvojen uudelleenmäärittely

Reconceptualize - varakkuus- ja köyhyyskäsitteiden uudelleenmäärittely uusien perusarvojen kautta

Restructure - tuotantokoneiston ja sosiaalisten suhteiden sopeuttaminen uusiin arvoihin

Redistribute - materiaalsen elintason tasaisempi uudelleenjakko

Relocalize - paluu paikalliseen (tuotannon lisäksi myös kulttuurisesti)

Reduce - kulutuksen vähentäminen

Re-use/ recycle - uudelleenkäyttö ja kierrätys

...joista seuraa:

- 1) tuottavuuden väistämätön väheneminen tuhlauksen ja saastuttamisen vähentyessä
- 2) toiminnan uusi paikallisuus ja globaalin etelän riiston loppuminen
- 3) vihreiden työpaikkojen synty uusille yhteiskunnan alueille
- 4) elämäntavan muutos ja hyödyttömien "tarpeiden" katoaminen

Johtopäätökset ja lopetus

Jouni Nissinen

jouni.nissinen@sll.fi

(09) 228 08 320,

040 828 1881

www.sll.fi

Kysymykset keskustelun pohjaksi

Miten kohtuutalousajattelua voitaisiin viedä YK:n kestävästä kehityksestä keskusteluun? - Mitä viestejä tähän järjestelmään, tai jos ei tähän, niin miten kohtuutaloutta tulisi viedä eteenpäin?

Miten kohtuutaloudesta tulee viestiä, että päästään eroon kasvusta?